

Rozdział 9 KROMĚŘIŽ

Czeski Kroměříž to po polsku Kromieryż lub Kromierzyż a po niemiecku Kremsier. Jest to miasto na Morawach, położone nad rzeką Morawą liczące około 29 tysięcy mieszkańców.

Kroměříž jest jednym z najpiękniejszych miast Republiki Czeskiej. Malownicze, historyczne centrum z domami mieszczańskimi z podcieniami, monumentalny pałac arcybiskupi, wyjątkowe, zabytkowe ogrody rozciągające się za pałacem oraz piękny ratusz i kościoły. Ze względu na swe piękno i zgromadzone, unikatowe zabytki miasto zostało wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO.

Pierwsze pisemne wzmianki o Kromieryżu, jako o osadzie handlowej z mostem, mytem i karczmami pochodzą już z XII wieku. Osada należała do biskupstwa w Ołomuńcu. Jej znaczenie znacznie wzrosło po roku 1260 kiedy za kadencji biskupa Bruna z Schauenburku Kromieryż uzyskał charakter ufortyfikowanego miasta i rozpoczęto budowę kościoła św. Maurycego.

W roku 1411 król Wacław IV Luksemburski zatwierdził i jednocześnie rozszerzył przywileje miejskie. Od początku XVI wieku pozycja Kromieryża jako administracyjnego centrum ołomunieckiego biskupstwa jeszcze się wzmocniła. Ratusz miejski istniał na pewno już w 1574 roku. Obecny wygląd uzyskał około roku 1611 (pod koniec XVII wieku był przebudowywany).

Jednak podczas wojny trzydziestoletniej (1618-1648) rozwijające się miasto zostało niemal całkowicie zniszczone. Rozległa odbudowa Kromieryża była zasługą biskupa Karola II von Liechtenstein-Kastelcorn (1664–1695). To dzięki niemu miasto stało się prawdziwym skarbcem sztuki barokowej.

Zaczął od imponującej odbudowy miasta, zniszczonego w czasie wojny 30-letniej lecz na tym nie poprzestał. Zaprosił do Kromieryża wielu najwybitniejszych architektów i artystów z całej Europy, wśród których byli np. budowniczy z dworu cesarskiego z Wiednia, włoscy mistrzowie Filiberto Lucchese i Giovanni Pietro Tencalla.

To wtedy powstał wspaniały pałac arcybiskupi. Pierwotny gotycko-renesansowy zamek, zniszczony podczas najazdu wojsk szwedzkich w 1643r, za czasów biskupa Karola Liechtensteina Castelcorno został całkowicie przebudowany na okazałą czteroskrzydłową barokową rezydencję w stylu wczesnego baroku.

Dzięki temu w kolejnych wiekach pałac służył jako rezydencja biskupia i centrum administracyjne biskupstwa w Ołomuńcu. Nad miastem dominuje pałacowa wieża, z której szczytu podziwiać można panoramę miasta oraz ogromne tereny ogrodów: kwiatowego i pałacowego.

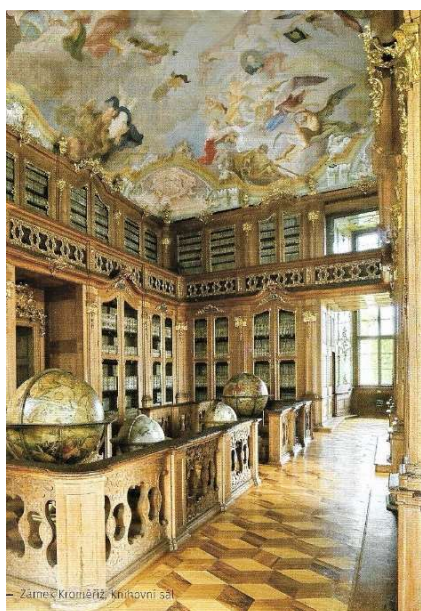
Pałac usytuowany przy samym rynku jest jednym z najpiękniejszych budowli tego typu w Europie. Barokowy budynek to symbol ówczesnego bogactwa i znaczenia miasta oraz miejscowego duchowieństwa. Szczególnie zachwycające są wnętrza pałacu. Przez lata biskupi gromadzili w pałacu dzieła sztuki.

W 1777 roku Kromieryž, dzięki podniesieniu rangi biskupstwa w Ołomuńcu, stał się letnią rezydencją arcybiskupów.

Podczas Wiosny Ludów w latach 1848–1849 odbywały się tu obrady austriackiego parlamentu, przeniesione z ogarniętego walkami rewolucyjnymi Wiednia. Przypomina o tym największe pomieszczenie w pałacu nazywane Salą Sejmową. Nazwę zawdzięcza wydarzeniom, które w XIX wieku kolejny raz podniosły rangę miasta.

W 1848 r. przez Europę przeszła fala zrywów narodowych nazywana Wiosną Ludów. Obrady Zgromadzenia Parlamentarnej monarchii Habsburgów przeniesiono wtedy z Wiednia do pałacu w Kromieryżu. Celem obrad było opracowanie przez deputowanych projektu nowoczesnej konstytucji. Kromieryž przez kilka miesięcy był w centrum wydarzeń europejskich, o których pamięć widoczna jest w mieście do dziś. Na wielu budynkach umieszczone są tablice wspominające gości, którzy w czasie obrad zgromadzenia byli w nich zakwaterowani. Miasto pełne jest także pomników upamiętniających wydarzenia historyczne i osoby związane z miastem: duchownych, artystów i uczonych.

W pałacu możemy podziwiać stylowe wnętrza, zabytkowe sale i bogatą galerię

obrazów. Zachowało się cenne archiwum muzyczne, zabytkowa biblioteka oraz bogaty zbiór numizmatyczny. Zachwyty wzbudza biblioteka. Jest tu aż 90 tysięcy tomów różnych gatunków literackich. W pałacu znajduje się także zbiór rękopisów muzycznych. Wśród nich dzieła Wolfganga Amadeusza Mozarta, Ludwika van Beethovena, Vejvanovskiego, Poglietiego i Haydna.

Ściany całego pałacu ozdabiają obrazy, których autorami są m.in. Lucas Cranach Starszy (Ścięcie św. Jana Chrzciciela), Tycjan (Apollo i Marsjasz), Paolo Veronese, Jan I Brueghel, Luca Giordano, Antoon van Dyck. Jest to drugi najcenniejszy zbiór obrazów

w Republice Czeskiej, którego najslynniejszym i najcenniejszym skarbem jest renesansowe arcydzieło Tycjana "Apollo i Marsjasz".

W 1885 roku w pałacu w Kromieryżu spotkali się cesarze Austro-Węgier i Rosji: Franciszek Józef I i Aleksander III. Z ich rozmowy nie zachowały się jednak żadne dokumenty ani przekazy. Nie wiadomo o czym dyskutowali władcy dwóch wielkich europejskich mocarstw.

Tuż za arcybiskupim pałacem rozciąga się wspaniały ogród, a właściwie dwa ogrody, oba znajdujące się na liście UNESCO: pałacowy i kwiatowy. Ogród kwiatowy to unikatowy przykład ogrodu barokowego na terenie Czech.

Powstał w latach 1666–1675 według projektu F. Luchese oraz G.P. Tencalli. W ogrodzie znajduje się kolumnada o długości 224 m z posągami przedstawiającymi postacie z mitologii greckiej. Pośrodku parku usytuowany został ośmioboczny pawilon (rotunda) ozdobiony zabytkowymi rzeźbami, freskami i mozaikami.

Ogród zamkowy rozciąga się na ogromnej powierzchni 64 ha. Założony na początku XVI wieku jako ogród warzywny i sad, przekształcony został w ogród krajobrazowy w stylu angielskim, czyli charakteryzujący się swobodą i naturalnością. Znajduje się w nim ponad 200 gatunków drzew i krzewów sprowadzonych z całego świata. Na rozległym terenie jest także kilka zbiorników i kanałów wodnych.

W pierwszej połowie XIX wieku w parku umieszczono dodatkowe budowle: Pawilon Chiński, Domek Rybacki, Kolumnadę Pompejańską i Podwórzec Maksymiliański.

Umieszczone w Parku Pałacowym drogowskazy prowadzą turystów do mniejszego Ogródu Kwiatowego, którego oryginalna nazwa to "Libosad".

Jest to miejsce wyjątkowe nie tylko dla turystów, ale także dla miłośników i znawców sztuki ogrodniczej, dla których jest ewenementem na skalę światową. Mieszają się tu dwa style: późny renesans włoski oraz barokowo-klasycystyczny styl ogrodów francuskich. Obok nisko przyciętych żywopłotów zachwycają wielobarwne rabaty kwiatowe. W ogrodzie posadzono ponad 20 tys. roślin jednorocznych.

Atrakcjami cieszącymi się dużą popularnością są również dwa labirynty oraz palmiarnia, ogród pomarańczowy, ogród holenderski, oranżerie, a także bażaniarnia, królicza górką i ptaszarnia. Dla turystów przygotowano kilka tras zwiedzania.

Jedną z nich, ze względu na ogromny obszar ogrodów, obsługiwana jest przez specjalną turystyczną kolejkę.

Kromieryż znany jest też z arcybiskupich winiarni założonych już w 1266 roku przez biskupa Bruna z Schauenburka.

W 1345 roku czeski król Karol IV przyznał winiarniom prawo do produkcji wina mszalnego; od tej pory produkuje się tu naturalne wina według norm watykańskich.

W późniejszych latach kościół mocno ucierpiał na skutek pożarów i rabunków, zwłaszcza w okresie wojen husyckich. Odrestaurowano go w 1516 roku staraniem ówczesnego biskupa Stanisława Thurzona. Dalsze prace rekonstrukcyjne trwały za czasów biskupa Stanisława Pavlovský'ego i zakończyły się dopiero pod koniec XVI w. Obecny wygląd świątynia zawdzięcza przebudowie w stylu nowogotyckim po pożarze w roku 1836. Równie ważny jest kościół Wniebowzięcia Marii Panny, który pochodzi z wczesnego średniowiecza.

Do najsłynniejszych zabytków miasta trzeba też zaliczyć kościół św. Jana Chrzciciela stojący na placu Masaryka, stanowiący szczytowe osiągnięcie barokowej architektury na Morawach. Powstał w latach 1737–1768 u schyłku baroku, w miejscu gdzie niegdyś istniała siedziba Kawalerów Maltańskich. Przypominają o tym krzyże zakonu umieszczone na dwóch wieżach.

W 1953 roku centrum miasta zostało ogłoszone „miejską spuścizną narodową” a w 1997 roku Kromieryz zwyciężył w ogólnokrajowym konkursie „Historyczne Miasto Roku”.

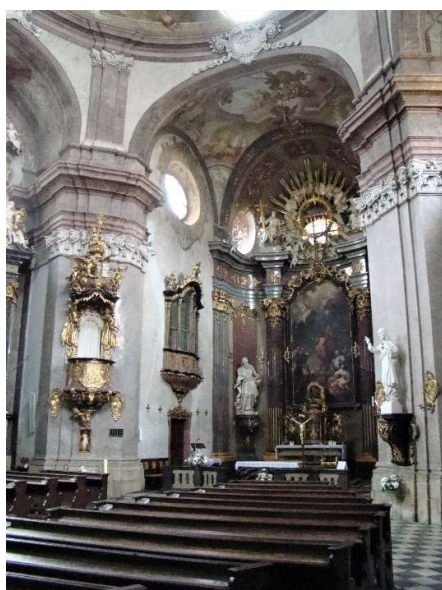
Wreszcie w 1998 roku ogrody i renesansowo-barokowy zamek biskupów ołomunieckich w Kromieryżu zostały wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO.

Muzeum regionalne znajduje się w domu wybudowanym w roku 1609 w stylu późnego renesansu. W latach 1636–1649 miał tutaj swoją siedzibę jezuitki internat.

W Kromieryżu, poza pałacem arcybiskupim, można obejrzeć szereg innych znakomitych zabytków architektury. Jednym z najważniejszych jest kościół św. Maurycego – gotycki kościół zbudowany w 1260 roku przez wspomnianego już kilkakrotnie biskupa Bruna z Shauenburka.

Architektura świątyni jest połączeniem austriackich i czeskich koncepcji budowniczych. Jest to jeden z najcenniejszych zabytków barokowych na Morawach.

Kościół zbudowano według planów Josefa Ignaca z Bolleshaus, który był nadwornym architektem biskupów ołomuńskich. Wszystkie zdobienia wiążą się z historią Jana Chrzciciela. Na sklepieniu prezbiterium pokazano anioły w chmurach śpiewające na cześć Jana Chrzciciela a w nawie niebiosa pełne postaci świętych, aniołów i symboli ze Starego i Nowego Testamentu. Monumentalna, murowana część ołtarza głównego ozdobiona jest obrazem autorstwa słynnego, późnobarokowego malarza austriackiego Michelangela Unterbergera. Obraz przedstawia kazanie świętego Jana Chrzciciela na pustyni.

Przed wyjazdem z Kromieryża warto jeszcze przyrzeć się kolumnie Marii Panny stojącej na placu przed ratuszem. Zbudowana została w roku 1680 jako wyraz podziękowania za zakończenie morowej epidemii szalejącej w tamtym czasie na Morawach.

Kolumna ustawiona na wysokim murowanym cokole otoczona jest całopostaciowymi rzeźbami przedstawiającymi św. Wacława, św. Floriana, św. Rocha i św. Maurycego.

Kroměříž był ostatnim miastem Południowych Moraw, które zwiedziliśmy w czerwcu 2019 roku.

Zanim opuściliśmy Morawy dla odprężenia i wypoczynku jeden dzień spędziliśmy na lenistwie; wybraliśmy się do kąpieliska.

Lecz nie skorzystaliśmy z bogatej oferty

olbrzymiego kompleksu wypoczynkowego „Aqualand Moravia” w Pasohlávkach, niedaleko Mikulova, tylko wybraliśmy się do kąpieliska „U Libuše” w pobliżu wsi Luleč. Jest to naturalny basen o powierzchni 6400 m² urządzony już w lipcu 1939 roku na terenie dawnego kamieniołomu. Istnieją tam trzy trawiaste plaże, brodzik dla dzieci, dwie skocznie, rock slide, prysznice, toalety, szatnie, boiska do gry w siatkówkę i huśtawki dla dzieci. W sąsiedztwie znajduje się restauracja i snack-bar.

Po odpoczynku, zdając sobie sprawę z tego jak niewiele jeszcze zobaczyliśmy w tym rejonie, opuściliśmy Morawy i ruszyliśmy w dalszą podróż –na drugi koniec Czech, do Kraju Karlovarskiego.

